

«Είναι δικό μου θέμα! Δεν θα μου πεις εσύ...»

Πολιτισμός / Κοινωνικά θέματα

Νίκος Σιδέρης, Δρ. Ψυχολογίας Παντείου Παν/μίου

Αυτή η κουβέντα είναι συχνή στην εφηβεία ιδίως, με την τυπική τονισμένη παραλλαγή «Είναι η ζωή μου, δεν θα μου πεις εσύ τι θα κάνω!». Το θέμα αυτό, ως προς τη σχέση γονιών-παιδιών, αναλύεται εκτενώς σε προηγούμενο βιβλίο μου. Γι' αυτό εδώ θα σχολιάσω αυτή τη θέση ως προς μια ιδιαίτερα επώδυνη, δύσκολη και επικίνδυνη εκδοχή της. Για θέματα λεπτά και δύσκολα, που αρκετές φορές οδηγούν σε τραγωδίες μικρής, μεσαίας ή μεγάλης κλίμακας. Πρόκειται για κουβέντα που συχνά ακούς και τη λένε άτομα εξαρτημένα από ναρκωτικά: «Τι σε νοιάζει εσένα αν παίρνω ουσίες; Εγώ έτσι τη βρίσκω και είναι δικαίωμά μου να τη βρίσκω έτσι!». Που συμπληρώνεται ενίοτε και από πιο ακραίες τοποθετήσεις: «Και τι σε νοιάζει εσένα; Εγώ κινδυνεύω, εγώ θα πεθάνω. Είναι δικαίωμα μου να κάνω τη ζωή μου ό,τι θέλω, δικαίωμα μου και να τη χαλάω!».

Μια τέτοια τοποθέτηση, ολοφάνερα, δείχνει ότι λείπει κάθε αίσθηση συναισθηματικής ευθύνης απέναντι σε γονείς, συντρόφους, παιδιά, φίλους και άλλους κοντινούς ανθρώπους. Είναι επίσης εκδήλωση του πιο νοσηρού καταναλωτικού ναρκισσισμού και της πιο ακατάσχετης προνόμιο μανίας, που βλαστάνουν στο έλος της πιο βαθιάς αυταπάτης. Την οποία συστηματικά τροφοδοτεί και μια περιρρέουσα φλυαρία που εμφανίζει τα εξαρτημένα άτομα σαν άδοξα θύματα και μόνο (της κοινωνίας, της οικογένειας... γενικά, των άλλων). Σαν κατά λάθος πεπτωκότες αγγέλους που τους έσπρωξε στο κακό μια κακιά μηχανή, χωρίς καμιά διάσταση δικής τους προσωπικής εμπλοκής. Σαν αιώνια βρέφη που έχουν διαρκές ακαταλόγιστο.

Φυσικά, τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά: «αθώα θύματα-κακούργοι θύτες». Πριν βυθιστεί κάποιος ολότελα στην εξάρτηση και χάσει κάθε έλεγχο, υφίσταται ένα μεγάλο χρονικό περιθώριο «πειραματισμών», όπως λέγονται κατ' ευφημισμόν οι πρώτες τσαλαβούτες. Σ' αυτό το διάστημα, κανείς δεν σε υποχρεώνει να πέσεις στην εξάρτηση απ' τα ναρκωτικά και κανείς δεν σου απαγορεύει να σκεφτείς και ν' αναρωτηθείς και να κουβεντιάσεις. Το αντίθετο μάλιστα... Οφείλεις ν' αναρωτηθείς! Οπότε, το ν' αφεθείς να γλιστράς δεν είναι μόνο φταίξιμο των άλλων. Υπάρχει κι ένα μέρος προσωπικής ευθύνης. Ας το ξεκαθαρίσουμε: Το να παίζει κάποιος με τη φωτιά, ν' αρπάζει φωτιά κι εσύ να του το επισημαίνεις, δεν σημαίνει ενοχοποίηση του καμένου. Δεν μιλάμε για ενοχή. Όμως, μιλάμε για

ευθύνη. Ευθύνη απέναντι στον εαυτό του (δεν είναι το άμαθο, αθώο βρέφος που δεν έχει ακούσει τίποτα για τον κίνδυνο). Κι ευθύνη απέναντι στους δικούς του ανθρώπους. Συναισθηματική ευθύνη πρώτα και κύρια, αλλά και γενικότερη ευθύνη (πρακτική, κοινωνική, οικονομική..). Αυτό που παραβλέπει ο θυματολάγνος αγγελισμός είναι το προφανές: Αν δεν υφίσταται βρεφονηπιακό ακαταλόγιστο, αν ένας νέος άνθρωπος ανατραφεί και μεγαλώσει κατακτώντας και τη διάσταση της συναισθηματικής ευθύνης, τότε ή δεν θα γλιστρήσει στην εξάρτηση (δεν θα τσιμπήσει) ή θ' αναλάβει και τις δικές του ευθύνες προκειμένου να ξεμπλέξει. Αν πάλι υφίσταται όντως «ακαταλόγιστο» κάποιου είδους, τότε η προφανής λογική συνέπεια είναι η ανάγκη για φροντίδα, προστασία, θεραπεία -και όχι η ανευθυνότητα, η αλαζονική διεκδίκηση προνομίων και εξουσίας, η τυραννία του «Δικό μου θέμα είναι, τι σε νοιάζει εσένα!».

(N. Σιδέρης, «Δεν παίζεις μόνο εσύ. Υπάρχουν κι άλλοι!», εκδ. Μεταίχμιο, σ. 213-215.)

<http://bit.ly/2Jwt3Jr>